JULKISEN ALAN
UNIONI

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 10/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n ja Ammattiliitto Jyty ry:n muodostama neuvottelujärjestö Julkisen alan unioni JAU ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä asiantuntijana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi voimaanpanolakiin uusi pykälä 69 a §, jonka perusteella hyvinvointialue voisi ostaa kunnilta ja kunnat myydä hyvinvointialueelle tuottamiaan tukipalveluja, jos kunta on tuottanut niitä sosiaali- ja terveydenhuoltoon ennen uudistuksen voimaantuloa. Kunnilla ei olisi heti velvoitetta yhtiöittää tukipalveluja kuntalain 126 pykälän perusteella. Lisäksi hyvinvointialue voisi ostaa tukipalvelut kunnalta hankintalain estämättä, jos hankinta alittaisi hankintalain 26§ mukaiset EU:n kynnysarvot. Kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle tulisi yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai pelastustoimeen ennen vuotta 2023. Hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta sekä myydä palveluja, jos sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä olisi myynyt tukipalveluja ennen vuotta 2023. Yhtiöittämisvelvollisuuden poikkeus koskisi alle 215.000 euron hankintoja (EU:n kynnysarvo).

JAU ry näkemyksen mukaan voimaanpanolain muutos on tarpeen, mutta siinä tulisi huomioida seuraavat asiat:

Tukipalveluiden järjestäminen ja tukipalvelutehtäviä tekevien työntekijöiden asema on JAU:n mielestä haasteellisin yksittäinen asiakokonaisuus soteuudistuksessa. Kuntien sotepalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille rikkoo tällä hetkellä kunnissa toimivia tukipalveluorganisaatioita ja aiheuttaa vaikeuksia niin tukipalveluiden järkevälle ja tehokkaalle tuottamiselle kuin uhkakuvia tukipalvelutyöntekijöille. Ongelma korostuu pahimmin kunnan keskitetyn ruokahuollon tapaisessa tilanteessa, jossa yksi keskuskeittiö tuottaa tällä hetkellä niin sosiaali- ja terveydenhuollon kuin

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Sörnäisten rantatie 23
PL 101
00531 Helsinki
Sörnäs strandväg 23
Pb 101
00531 Helsingfors
puh./tfn 010 770 31
www.jhl.fi

Ammattiliitto Jyty ry
Asemamiehenkatu 4
00520 Helsinki
Stationskarlsgatan 4
00520 Helsingfors
puh./tfn 020 789 2799
www.jytyliitto.fi

sivistyspuolen tarvitsemat ateriapalvelut. Myös talous- ja hallintopalveluissa tulee olemaan uudelleen järjestelyitä, joihin tarvitaan riittävä aika muutoksille.

Henkilöstönäkökulmasta ehdotus aiheuttaa epätietoisuutta ja epämääräisyyttä suhteessa voimaanpanolain 18 §:n määräykseen sote-henkilöstön siirtymisestä liikkeenluovutuksella hyvinvointialueen palvelukseen. Jos kunta myy esityksen mukaisena siirtymäaikana esimerkiksi ateriapalveluita edelleen hyvinvointialueelle niin henkilöstön siirtymistä koskevan pykälän mukaan osa henkilöstöstä siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen jo 1.1.2023 alkaen. Tässä tilanteessa hyvinvointialueella olisi palveluksessaan ruokapalvelutyöntekijöitä mutta ei välttämättä yhtään keittiötä missä työntekijät voisivat työtään tehdä. Pahimmassa tapauksessa oltaisiin siis tilanteessa, jossa hyvinvointialueelle siirtyneiden työntekijöiden palvelussuhteet voitaisiin irtisanoa tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla. JAU:n mielestä tukipalveluhenkilöstön ja heidän tekemänsä työn määrän on siirryttävä samassa suhteessa ja samanaikaisesti kunnilta hyvinvointialueille. Tältä osin lakiesitys vaatii ehdottomasti tarkennusta ja selvennystä henkilöstön aseman suhteen.

Esityksessä esitetty vuoden siirtymäaika on JAU:n mielestä aivan liian lyhyt. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on oltava riittävästi aikaa järjestää tukipalvelurakenteet tehokkaaseen ja toimivaan muotoon, jotta vältytään hätäisiltä ja lyhytnäköisiltä palveluiden ulkoistamisen tapaisilta ratkaisuilta. JAU:n mielestä ehdotettua siirtymisaikaa pitäisi pidentää kolmeen vuoteen.

Lakiesityksen mukaan siirtymäaika koskisi ainoastaan alle EU:n hankintojen kynnysarvon 215.000 euroa koskevia palveluita. Tämä rajoitus sulkee käytännössä ulos suuren osan palvelutuotannosta kuntien ja hyvinvointialueiden välillä ja vesittää hyvin pitkälle tämän lakiesityksen sinällään kannatettavan tavoitteen. Nyt ehdotuksen perustelujen mukaan esityksellä on vaikutus lähinnä pienten kuntien tukipalvelujen yhtiöittämisiin sekä vähäiseen myyntiin hyvinvointialueilta kunnille. Lakimuutoksen pitäisi mahdollistaa myös muiden kuin pienten kuntien tukipalvelujärjestelyt.

JAU ry pitää hyvänä lakiehdotuksessa olevaa mainintaa, jonka mukaan kunnilla ei olisi heti velvoitetta yhtiöittää tukipalveluja kuntalain 126 pykälän perusteella. Tämä viittaus vahvistaa sen, että julkisen sektorin toteuttamiin tukipalveluihin liittyviä säädöksiä on tarve arvioida

JULKISEN ALAN
UNIONI

edelleen, jotta julkisen sektorin palveluissa tarvittavia tukipalveluja ei yhdistetä automaattisesti markkinoilla toimimiseen.

Lopuksi JAU ry toteaa, että julkisen sektorin palveluissa tarvitaan palvelujen toteutumiseksi tukipalveluja, kuten ravitsemispalveluja. Kuntalaki ja hyvinvointialueita koskevat lait eivät tue tällä hetkellä riittävän hyvin toiminnallisuutta edistävien palvelukokonaisuuksien muodostamista ja julkisten palvelujen sujuvaa yhteistyötä. Lainsäädännössä pitäisi huomioida, että julkisten palvelujen palvelukokonaisuuksissa ei ole kyse markkinoilla toimimisesta.

Helsingissä 3.3.2022

Julkisen alan unioni JAU ry

Jonna Voima
puheenjohtaja

Päivi Niemi-Laine
varapuheenjohtaja